

УДК 341.222 + 351.746.1 (477)

Дмитро КУПРІЄНКО,
кандидат технічних наук, доцент,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

Сергій ГЕТМАНЮК,
кандидат військових наук, доцент,
доцент кафедри прикордонного контролю,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

Сергій ГОЛОВНЯ,
кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри транспортних засобів та спеціальної техніки,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНА МОДЕЛЬ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ З КРАЇНАМИ – ЧЛЕНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті обґрунтовано диференційовану модель транспарентності державного кордону для прийняття організаційно-технічних рішень прикордонного контролю у пунктах пропуску з країнами-чле-

© Купрієнко Д., Гетманюк С., Головня С.

нами Європейського Союзу. У моделі представлено процес аналізу загального (змішаного) потоку у пункті пропуску з метою його поділу (фільтрації) за ознакою законності та подальшого дослідження функцій транспарентності окремо для законного та незаконного (підозрілого) потоків. Для реалізації розробленої моделі систематизовано організаційно-технічні заходи, що, в свою чергу, сприяє підвищенню ефективності управління прикордонним контролем.

Ключові слова: прикордонна безпека, пункт пропуску, функції державного кордону, транспарентність, модель, організаційно-технічні рішення.

Постановка проблеми. Оперативно-службова діяльність підрозділів прикордонного контролю спрямована на здійснення функції прикордонного контролю [1]. Під час прикордонного контролю потрібно, з одного боку, забезпечити протидію (бар'єрну функцію) незаконному переміщенню через державний кордон (ДК) осіб, зброї, наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, боеприпасів, вибухових речовин, окремих видів матеріалів і предметів, а з іншого – безперобійний пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна при дотриманні чинного законодавства (контактну функцію) [2, 3]. У європейській практиці такий підхід забезпечення ПБ трактується як “відкриті, але добре контрольовані та захищені (безпечні) кордони” [4]. Інакше кажучи, для законних потоків, зокрема законослухняних учасників транснаціонального (транскордонного) руху, суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності тощо кордон має бути максимально контактним (“доброзичливим”), а для незаконних – бар'єрним (“непроникним”), на чому і основана чинна Концепція інтегрованого управління кордонами (ІУК) [5]. Разом із тим кінцевим результатом оцінювання досягнутої бар'єрності та контактності є транспарентність (прозорість) державного кордону щодо шкідливого (незаконного) та корисного (законного) потоків.

Звідси впливає актуальна проблема щодо регулювання транспарентності для відповідних потоків під час здійснення оперативно-службової діяльності підрозділами прикордонного контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню окремих проблем у сфері забезпечення прикордонної безпеки у пунктах пропуску (ППр) присвячено широке коло наукових праць. Серед них роботи вчених О. А. Бінковського, В. І. Денисова, С. О. Дмитрова, М. М. Литвина, В. О. Назаренка, В. М. Серватюка, О. М. Ставицького та інших. Однак сукупність методів, моделей та методик, наведених у зазначених роботах, не дозволяють досліджувати функціонування окремого ППр (чи їх множини) з позиції утворення потенціалу бар'єрності та контактності, що, у свою чергу, призводить до недостатності наукового обґрунтування значної частини організаційно-технічних рішень (ОТР) прикордонного контролю. Це вказує на необхідність подальших досліджень у даному напрямі та визначає актуальність теми роботи.

Метою статті є обґрунтування диференційованої моделі транспарентності державного кордону для прийняття організаційно-технічних рішень прикордонного контролю у пунктах пропуску з країнами-членами Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Моделі транспарентності потрібні для більш глибокого аналізу сутності концепцій прикордонної безпеки (ПБ) на ділянках ДК з різними державами та формування відповідних систем їх забезпечення [6].

Найбільш поширеною є лінійна модель транспарентності (рис. 1), у якій поняття бар'єрності та контактності є зворотнопропорційними, належать до загального транснаціонального (транскордонного) потоку та не передбачають його сепарацію за ознакою законності. Тому використання цієї моделі є виправданою в умовах таких концепцій ПБ, як "прикордонні стіни" та "світ без кордонів". Разом із тим спроможність використання лінійної моделі при концепції ІУК потребує додаткового дослідження.

Перевіримо можливості лінійної моделі в умовах ІУК. Для цього проведемо її логічну формалізацію з урахуванням зворотної пропорційності залежності рівнів контактності та бар'єрності, що видно з рис. 1.

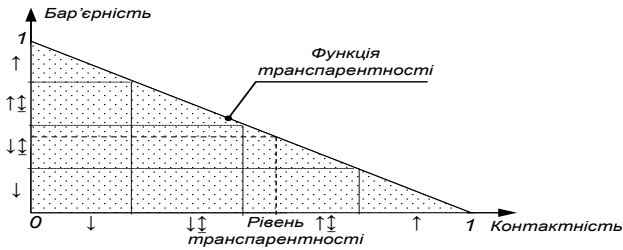

Рис. 1. Лінійна модель транспарентності державного кордону

Введемо позначення у вербальний вираз: “відкриті (В), але добре контрольовані (К) та захищені (З) кордони”, а також визначимо рівні цих характеристик: \uparrow – високий; $\uparrow\downarrow$ – вище середнього; $\downarrow\downarrow$ – нижче середнього; \downarrow – низький. За таких умов формалізацію висунутої вимоги з урахуванням прийнятного ризику можна подати як $V\uparrow\downarrow K\uparrow\downarrow Z\uparrow\downarrow$. Тоді логічна матриця співвідношень набуде вигляду:

	Значення для загального потоку			
В	\uparrow	$\uparrow\downarrow$	$\downarrow\downarrow$	\downarrow
К	\downarrow	$\downarrow\downarrow$	$\uparrow\downarrow$	\uparrow
З	\downarrow	$\downarrow\downarrow$	$\uparrow\downarrow$	\uparrow

Звідси екстремальні значення моделі набудуть вигляду: $V\downarrow K\uparrow Z\uparrow$ та $V\uparrow K\downarrow Z\downarrow$. Вони, як і проміжні варіанти, не відповідають висунутій вимозі $V\uparrow\downarrow K\uparrow\downarrow Z\uparrow\downarrow$. Отже, можливості лінійної моделі транспарентності щодо забезпечення ПБ у концепції ГУК досить обмежені.

Для пошуку напряму вирішення завдання щодо виконання вимоги $V\uparrow\downarrow K\uparrow\downarrow Z\uparrow\downarrow$ звернемо увагу на виділені комірочки у наведеній матриці, які відповідають умовам достатньої контрольованості та захищеності ($K\uparrow\downarrow Z\uparrow\downarrow$). Як бачимо, недостатнім залишається рівень відкритості. Виправити таку ситуацію гіпотетично можна за рахунок запровадження екстенсивних (якісних) технологій контролю та захисту, які не тільки

б суттєво не впливали на зменшення інтенсивності руху загального (змішаного) потоку, а, навпаки, сприяли б її збільшенню. За підсумком такого контролю потрібно поділити загальний потік на законний та підозрілий (потенційно незаконний), що здійснюється за рахунок фільтраційної функції ДК, що створює передумови для диференціації регулювання механізму “бар’єрність–контактність”: дозвіл на безперешкодний пропуск або ж направлення потоку (об’єкта) на контроль другої лінії, за результатами якого необхідно буде приймати рішення щодо пропуску чи непропуску, забезпечивши належну захищеність від загроз.

Залежно від обраних технологій матриця відношень між складовими транспарентності буде мати такий вигляд:

	для загального потоку				для законного потоку				для незаконного потоку			
К	↓	↓↑	↑↓	↑	↓	↓↑	↑↓	↑	↓	↓↑	↑↓	↑
В	↑	↑↓	↑↓	↓	↑	↑↓,↑	↑↓	↓	↑↓,↑	↑↓,↓↑	↓↓,↓	↓
З	↓	↓↑,↑↓	↑↓,↑	↑	-	-	-	-	↓	↑↓,↓↑	↑↓,↑	↑

На основі цього пропонуємо багатомірну графічну модель транспарентності для диференційованого вивчення відповідних процесів за окремими видами потоків (рис. 2).

У моделі подано процес аналізу загального (змішаного) потоку у пункті пропуску з метою його поділу (фільтрації) за ознакою законності та подальшого дослідження функцій транспарентності окремо для законного та незаконного (підозрілого) потоків. Аналіз починається з осі z, на якій відображається рівень фільтраційності (контрольованості), який устанавлюється за імовірністю виявлення правопорушень у загальному потоці. На основі профілювання ризиків та здійснення прикордонного контролю відбувається поділ загального потоку на законну та незаконну (підозрілу) складові, які надалі вивчаються окремо за наведеними на рис. 2 векторами.

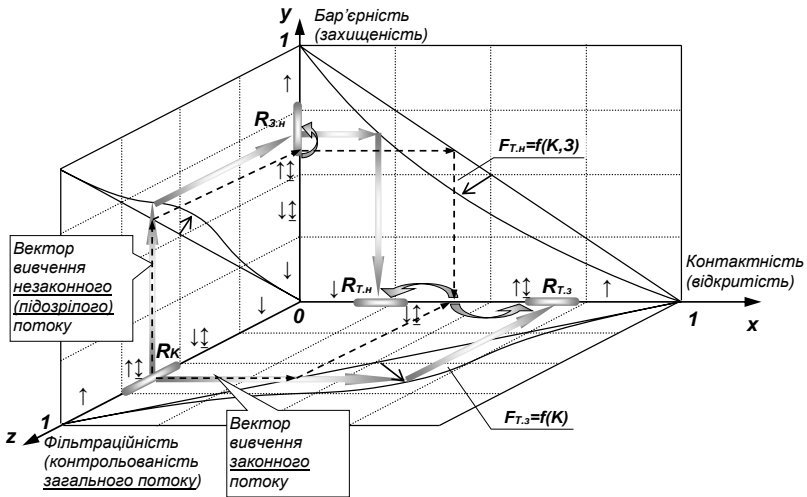

Рис. 2. Диференційована модель прозорості державного кордону:

пунктирні стрілки, що починаються від осі z , – інтерпретують вектор утворення функцій прозорості для законного та незаконного (підозрілого) потоків у застосуванні інтенсивних технологій; прямі стрілки у напівтонах, що починаються від осі контрольованості – вектор утворення функцій прозорості для законного та незаконного (підозрілого) потоків у застосуванні екстенсивних технологій; стрілки у фігурах – потенціал щодо підвищення ефективності процесів контролю потоків та захисту від загроз у застосуванні екстенсивних технологій; заокруглені стрілки – потенціал щодо зміни рівнів контактності та захищеності за рахунок застосування екстенсивних технологій; R_K – рівень контрольованості загального потоку; $F_{T,з}$ – функція прозорості для законного потоку; $R_{T,з}$ – рівень прозорості для законного потоку; $F_{T,н}$ – функція прозорості для незаконного (підозрілого) потоку; $R_{з,н}$ – рівень захищеності від незаконного (підозрілого) потоку; $R_{T,н}$ – рівень прозорості для незаконного (підозрілого) потоку.

При цьому екстремальні моделі набувають вигляду: $V \downarrow K \uparrow Z \uparrow$ та $V \uparrow K \downarrow Z \downarrow$, що також не відповідає висунутій вимозі, на відміну від проміжного варіанта $V \uparrow \downarrow K \uparrow \downarrow Z \uparrow \downarrow$, який задовольняє її.

На основі диференційованої моделі прозорості проаналізуємо переваги та недоліки ОТР (див. таблицю 1) щодо підвищення

ефективності процесів контролю потоків та захисту від загроз на ДК (на прикладі міжнародних ППР для автомобільного сполучення для пасажирських та вантажних перевезень із країнами Євросоюзу) [7].

Систематизація кількісних, якісних та комплексних ОТР підвищення ефективності процесів контролю потоків та протидії загрозам на ДК

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
1	Кількісні (інтенсивні) рішення		
	Приведення прикордонної інфраструктури та укомплектованості відповідно до реальних та прогнозованих потреб:	Може бути достатньо швидко реалізовано за допомогою існуючих науково-технічних обґрунтувань, не потребує значних змін у діючій нормативно-правовій базі, неупереджено сприймається посадовими особами, які приймають відповідні ОТР	Складність досягнення нового якісного рівня міжнародного руху
	- за кількістю та типами пунктів пропуску через державний кордон. Передбачає узгодження із суміжною стороною основних параметрів проєктів: категорій ППР, їх пропускної здатності, черговості та строків будівництва/реконструкції й введення в експлуатацію	Суттєво посилює регіональний транспортний (транзитний) потенціал країни	Має відповідати кількості аналогічних ППР з боку суміжної держави (синхронізація розвитку інфраструктури ППР). Потребує значних капіталовкладень та відповідної дорожньої інфраструктури. Потребує достатньо часу щодо впровадження та здійснення в рамках середнього та довгострокового планування

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
	- за кількістю смуг руху	Може бути здійснено в межах короткострокового планування	Обмежується геометричними розмірами ППР. Потребує збільшення кількості персоналу
	- за кількістю та категоріями персоналу відповідних служб	Знижує втомлюваність персоналу та підвищує ефективність контролю	Потребує збільшення чисельності (штатної чи для посилення) персоналу відповідних транскордонних регулятивних відомств (ТРВ) та затрат на його утримання
	- за кількістю та категоріями службових собак	Знижує втомлюваність персоналу та значно підвищує ефективність і якість контролю.	Обмежується можливостями штатних чи при доданих кінологічних команд, потребує додаткових фінансових ресурсів
	- за кількістю технічних засобів забезпечення видів контролів	Знижує втомлюваність персоналу та значно підвищує ефективність і якість контролю	Обмежується можливостями щодо наявності та додаткового навчання фахівців-операторів, потребує додаткових фінансових ресурсів
	- за підвищенням рівня комфорту проходження та здійснення прикордонного контролю	Зменшує вплив сукупності негативних фізичних, хімічних, біологічних факторів зовнішнього середовища. Підвищує ергономічність та естетичність умов несення служби	Передбачає додаткові затрати на відповідне облаштування ППР

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
2	Якісні (екстенсивні) рішення		
	Оптимізація технологічної схеми ППр за рахунок:	Можливість досягнення нового якісного рівня міжнародного руху	Має певну інерційність у запровадженні через необхідність науково-технічного обґрунтування, внесення змін у нормативно-правові акти, можливе упереджене ставлення посадових осіб щодо нетрадиційних ОТР
	- спрощення та впорядкування контрольних процедур:	Можливість досягнення нового якісного рівня міжнародного руху	Потребує змін існуючої нормативно-правової бази
	а) на основі запровадження системи управління ризиками. Найбільш ефективно такий підхід спрацює за наявності чотирирівневої системи контролю за в'їздом та перебуванням (у країнах походження (донорах) – під час оформлення віз для в'їзду в країну; у державах, що межують, – під час забезпечення прикордонного співробітництва;	Має значний потенціал, правове та методологічне підґрунтя щодо скорочення часу перевірок. Створює достатньо комфортну обстановку для учасників транскордонного руху та запобігання виникненню потенційних викликів та загроз. Дозволяє запровадження системи прерференцій щодо певних категорій учасників транскордонного руху	Потребує підвищення кваліфікації персоналу та узгодженості (злагоженості) роботи за вертикальними та горизонтальними зв'язками щодо функціонування системи управління ризиками (у відомчих, міжвідомчих, міждержавних та міжнародних рівнях)

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
	у ППР через державний кордон та поза ними – під час здійснення прикордонного контролю і забезпечення охорони державного кордону поза ППР; у країні призначення (реципієнті) – під час тимчасового перебування щодо додержання іноземцями та особами без громадянства правил такого перебування)		
	б) унеможливлення дублювання функцій	Має значний потенціал, правове та методологічне підґрунтя щодо скорочення часу перевірок. Створює достатньо комфортну обстановку для учасників транскордонного руху. Має потенціал щодо оптимізації кількості персоналу ТРВ	Зменшує структурну надійність (імовірність виявлення фактів правопорушень)
	в) виведення за межі ППР окремих контрольних служб та/або елементів контрольних процедур шляхом		

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
	<p>1) попередньої реєстрації та превентивного інтерв'ювання, зокрема з використанням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - системи передачі попередньої інформації; - єдиного адміністративного документа (SAD); - отримання статусу уповноваженого економічного оператора (УЕО); - методів оперативно-розшукової роботи для отримання випереджувальної інформації; <p>2) постмитного контролю (митного постаудиту)</p>	<p>Надає можливість щодо проведення завчасних перевірок достовірності інформації та її оцінювання за профілями ризиків, щодо прогнозування параметрів транскордонних потоків, а також щодо одноразової реєстрації торговельних і транспортних суб'єктів шляхом ведення баз даних.</p> <p>Підвищує рівень комфорту щодо проходження прикордонного контролю, систематизує роботу контрольних служб.</p> <p>Надає УЕО право користуватися спеціальними спрощеннями, визначеними Митним кодексом</p>	<p>Необхідність запровадження кардинально нових та збільшення кількості існуючих програмно-апаратних комплексів, підключених до відповідних електронних мереж ТРВ, систематизація та стандартизація інформації і документації у відповідно до міжнародних стандартів.</p> <p>Передбачає наявність засобів ідентифікації</p>
	<p>г) упорядкування (технізація технологічних процесів) щодо управління рухом автотранспорту у ППР на основі систем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "електронний талон"; - "е-картка"; - "зелений коридор" 	<p>Дозволяє на 20–30 % скоротити час проходження контрольних процедур.</p>	

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
		Автоматизація контролю переміщення та перебування автотранспорту в ППр, підвищення ефективності режимних заходів у ППр, зменшення корупційної складової, зменшення впливу (відсутність) “людського фактора”	Потребує узгодження дій на міжвідомчому та міжнародному рівнях, зокрема запровадження спільних із суміжною стороною баз даних
	- використання новітніх технічних засобів забезпечення видів контролів: а) систем безконтактного огляду транспортних засобів та вантажів (імовірність виявлення складає близько 0,7)	Суттєве вивільнення персоналу, який мав би бути задіяним в огляді; значне пришвидшення якості оглядової роботи; відсутня необхідність фізичного контакту з об'єктом перевірки; підвищена імовірність виявлення схованок. Деякі сканери мають функцію визначення виду речовини	Значні затрати на придбання відповідного обладнання для неінтрузивного огляду та виявлення радіації (великоформатних рентгенівських і гама-апаратів, а також детекторів радіації) та улаштування інфраструктури для них, у т. ч. спеціальних оглядових майданчиків; надмірна залежність від здатності оператора розпізнати зображення (залежить від його професіоналізму, мотивації та психофізичного стану);

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
			<p>можливість помилкового спрацювання системи безконтактного огляду; застережливості осіб, які перетинають ДК, щодо опромінення.</p> <p>Неможливість ідентифікації усього незаангажованого вантажу, усіх видів зброї, хімічних, вибухових, наркотичних речовин тощо</p>
	<p>б) систем безконтактного огляду людей (на предмет виявлення певного виду заборонених для переміщення через ДК речовин), наприклад “боді-сканерів”</p>	<p>Суттєве вивільнення часу на проведення предметного контролю</p>	<p>Застережливості осіб, які перетинають ДК, щодо процедур безконтактного огляду.</p> <p>Порівняно висока вартість засобів безконтактного огляду</p>
	<p>в) зчитувачів персональних електронних карток (біометричних даних), що відповідають стандартам ІКАО¹) з використанням технологій ідентифікації за рисами обличчя, відбитками пальців, радужною оболонкою ока, топології вен та ін.</p>	<p>Суттєве вивільнення часу (у 3-4 рази) на введення інформації та перевірку за відповідними базами даних.</p> <p>Мінімізація помилки в ідентифікації особи та дозвільних документів.</p> <p>Мінімізація корупційної складової</p>	<p>Інерційність процесу запровадження біометричних закордонних паспортів; відсутність у багатьох країнах світу таких паспортів</p>

¹ІКАО – Міжнародна організація цивільної авіації. Машинозчитувальні паспорти стандарту ІКАО беззастережно визнаються посадовими особами на пунктах перевірки служб безпеки, імміграційних служб і митних органів, а також посольствами та консульствами в усьому світі.

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
		<p>Сприяє високому рівню інтегрованості та безпеки подання заяв, персоналізації і процесу передачі закордонних паспортів, а також національних паспортів та інших первинних документів, що засвідчують особу.</p> <p>Швидка та систематична передача інформації про втрачені та вкрадені паспорти до Інтерполу/бази даних LASP</p>	<p>Значні затрати, пов'язані із закупівлею та встановленням новітніх програмно-апаратних комплексів та їх інтеграцією до відповідних баз даних</p>
	<p>г) кіосків самообслуговування типу "Smart border"</p>	<p>Суттєве вивільнення персоналу, який мав би бути задіяним в оформленні.</p> <p>Мінімізація помилки в ідентифікації особи та дозвільних документів.</p> <p>Майже повне виключення корупційної складової</p>	<p>Передбачає додаткові затрати на відповідне облаштування ППР</p>
	<p>д) запровадження спільних з країнами ЄС електронних систем, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інформаційної довідкової системи з питань ідентифікації паспортних документів на право перетинання ДК, автотранспортним засобом тощо; 		

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
	<ul style="list-style-type: none"> - єдиної бази даних правоохоронних органів про осіб, які перетнули ДК, вчинили правопорушення, яким не дозволяється в'їзд в країну або яким тимчасово обмежено право виїзду, про недійсні, викрадені і втрачені паспортні документи тощо; - єдиної бази даних управління міграційними потоками; - комплексних інформаційних систем управління, контролю та ідентифікації вантажів і контейнерів, повідомлення про прибуття, у т. ч. щодо товарів, переміщення яких контролюється іншими державними органами в частині дотримання заборон щодо переміщення цих товарів через митний кордон України 		
	<ul style="list-style-type: none"> є) аналізаторів надмалих концентрацій речовин ж) технічних комплексів автоматичного зчитування 	Велика імовірність виявлення речовин, які заборонені або підлягають реєстрації (декларуванню) при ввезенні-вивезенні	Відносно значна вартість

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
	та вимірювання параметрів транспортних засобів і вантажів та автоматичної передачі їх до автоматизованих систем. Наприклад, зчитування номерних знаків, зважування ТрЗ, реєстрації цієї інформації з використанням функціонального модуля “Фільтр пункту пропуску”, мобільних комплексів прикордонного контролю в залізничних пунктах пропуску	Суттєве зменшення формальних операцій та вивільнення персоналу. Зменшення корупційної складової	Відносно значна вартість
	- запровадження логістичних систем управління транспортними потоками (рекомендування конкретних ППР для перетинання кордону як завчасно, так і в режимі реального часу); - розвиток інтер-, мультимодальних і комбінованих перевезень ² ;	Сприяє найбільш щільній взаємодії ТРВ із перевізниками. Створює передумови щодо комфортного перетинання ДК	Передбачає інтеграцію ППР через ДК у глобальні логістичні системи та відповідне програмно-апаратне забезпечення

²Інтермодальні перевезення – це змішані перевезення “від дверей до дверей”, що підготовлюються і виконуються під єдиним керівництвом одного центру. Її організатор на всіх етапах розробки і здійснення перевізного процесу цілеспрямовано погоджує дії всіх сторін, що беруть участь у ньому: вантажовласників, перевізників і перевізних комплексів – в інтересах прискорення перевезення товарів і зниження сукупних витрат на їх перевезення.

Мультимодальне перевезення – це перевезення товарів, мінімум, двома різними видами транспорту на основі мультимодального транспортного контракту з місця відправки товарів з однієї країни до місця призначення вантажу в іншій країні.

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
		<p>Раціональне використання наявних транспортних потужностей з мінімальною амортизацією транспортних засобів, автомобільних доріг та навколишнього середовища; ошадлива витрата паливно-енергетичних ресурсів та економія витрат на оформлення товаросупровідних документів; підвищення швидкості і надійності перевезень</p>	
	<p>- підвищення якості надання правоохоронних послуг за рахунок:</p> <p>а) сучасної системи добору кандидатів на посади та комплектування посад;</p> <p>б) запровадження системи безперервного підвищення рівня професіоналізму;</p> <p>в) запровадження дієвої системи мотивації-стимулювання;</p> <p>г) забезпечення відкритості та прозорості діяльності ППр,</p>	<p>Формування сприятливої атмосфери для взаємодії контролюючих служб із громадськістю. Підвищення рівня сервісу та довіри до органів влади. Підвищення ефективності дій у кризових ситуаціях. Мінімізація корупційної складової. Підвищення рівня професіоналізму за рахунок запровадження інституту експертів</p>	<p>Передбачає зміну підходів у роботі з персоналом, підвищення соціальних стандартів забезпечення співробітників контролюючих органів. Зменшення ступеня універсальності персоналу</p>

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
	зокрема, завчасне інформування щодо порядку контрольних процедур; д) ефективної роботи зворотного зв'язку типу "телефон довіри"; є) запровадження/удосконалення розміщення консультаційних (інформаційних, контактних) пунктів при ППр; ж) запровадження/удосконалення транспортно-логістичних центрів (сервісних зон) біля місць дислокації ППр для обслуговування потреб учасників транскордонного руху; з) підвищення ступеня керованості суб'єктами забезпечення ПБ (координація)		
3	Комплексні рішення		
	- запровадження технології "одна зупинка" або "єдиний офіс". Передбачає впровадження технології проведення контрольних процедур одночасно в одному місці всіма ТРВ однієї країни	Спрощення формальностей при проходженні процедур в односторонньому порядку. Порівняно ефективне використання ТРВ інфраструктури та обладнання ППр	Недостатня синхронізація у роботі із ТРВ суміжної держави

Продовження таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
	<p>- запровадження спільного контролю. Передбачає впровадження технології проведення контрольних процедур одночасно всіма ТРВ на території однієї із сторін</p>	<p>Спрощення формальностей при проходженні процедур. Узгодженість (синхронізація) роботи з ТРВ суміжної держави. Максимально ефективне використання ТРВ інфраструктури та обладнання ППР</p>	<p>Недоцільність запровадження із “недружніми” країнами. Недостатнє використання потенціалу логістичних систем управління транспортними потоками та відповідних баз даних. Необхідність подолання мовного та нормативно-правового бар’єрів між ТРВ суміжних держав</p>
	<p>- запровадження технології “єдине вікно” у національному масштабі. Передбачає впровадження єдиного інформаційного простору (електронної системи) завчасної одноразової реєстрації торговельних і транспортних суб’єктів для спільного використання національними ТРВ</p>	<p>При використанні інших кількісних і якісних ОТР має найбільший позитивний потенціал у національному масштабі. Порівняно ефективне використання ТРВ інфраструктури та обладнання ППР</p>	<p>Достатня складність реалізації</p>

Закінчення таблиці

№ з/п	Сутність та особливості ОТР	Додаткові переваги (крім зменшення часу) та очікуваний результат	Недоліки ОТР
	- запровадження технології “єдине вікно” у міжнародному масштабі. Передбачає співпрацю країн у єдиному інформаційному просторі (електронній системі) завчасної одноразової реєстрації торговельних і транспортних суб’єктів для спільного використання ТРВ	При використанні інших кількісних і якісних ОТР має найбільший позитивний потенціал у міжнародному масштабі. ТРВ суміжної держави. Максимально ефективне використання ТРВ інфраструктури та обладнання ППР	Недоцільність запровадження із “недружніми” країнами. Складність реалізації через потребу узгодження діяльності багатьох ТРВ національного та міжнародного рівнів, адаптування національного законодавства до міжнародних стандартів. Необхідність подолання мовного та нормативно-правового бар’єрів між ТРВ суміжних держав

Висновки. Отже, у статті висвітлено актуальність розробки та наведено теоретичне обґрунтування диференційованої моделі транспарентності державного кордону для підвищення ефективності управління прикордонним контролем. У моделі представлено процес аналізу загального (змішаного) потоку у пункті пропуску з метою його поділу (фільтрації) за ознакою законності та подальшого дослідження функцій транспарентності окремо для законного та незаконного (підозрілого) потоків. Для реалізації розробленої моделі систематизовано відповідні організаційно-технічні рішення.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямі є кількісне визначення потенціалу організаційно-технічних рішень щодо підвищення ефективності процесів контролю та протидії загрозам у конкретних ППР через державний кордон.

Список використаної літератури

1. Про прикордонний контроль : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 6. – Ст. 46 (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2753-VI (2753-17) від 02.12.2010; ВВР. – 2011. – № 18. – Ст. 128).
2. Купрієнко Д. А. Обґрунтування графічних моделей та формальних залежностей транспарентності державного кордону (на прикладі вантажотранспортних потоків) / Д. А. Купрієнко // 36. наук. пр. Національної академією Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. Серія : військові та технічні науки : наукове видання / [гол. ред. Б. М. Олексієнко]. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2015. – № 1 (63). – С. 54–68.
3. Купрієнко Д. А. Концептуальні засади та моделі транскордонної інтеперабельності у контексті забезпечення прикордонної, митної безпеки та реалізації транспортної стратегії України / Д. А. Купрієнко, О. В. Боровик, Г. В. Поташнікова // Сучасні інформаційні та інноваційні технології на транспорті MINTT-2016 : тези VIII Міжнародної наук.-практ. конф. (Херсон, 24–26 травня 2016 р.). – Херсон : НАСВ, 2016. – С. 244–247.
4. Купрієнко Д. А. Метод управління розвитком системи прикордонної безпеки / Д. А. Купрієнко // Наука і оборона. – 2016. – № 2. – С. 11–16.
5. Концепція інтегрованого управління кордонами [Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2031-2010-p>
6. Guidelines for Integrated Border Management in the Western Balkans Updated. – Version January, 2007. – 151 p. [Electronic Resource]. – International Centre for Migration Policy Development. – URL : http://www.anti-trafficking.net/792.html?&tx_icmpd_pi2%5Bdocument%5D=584&cHash=4a3246083c
7. Купрієнко Д. А. Організаційно-технічні рішення щодо підвищення рівня транспарентності міжнародних пунктів пропуску / Д. А. Купрієнко, С. П. Гетманюк // Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України : тези VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Хмельницький, 10 грудня 2015 р.) : тези доп. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2015. – С. 87–88.

Купрієнко Д. А., Гетманюк С. П., Головня С. Б. Дифференцирована модель транспарентності державної межі України в пунктах пропуску до країн – членами Європейського Союзу

В статті обґрунтована дифференцирована модель транспарентності державної межі для прийняття організаційно-тех-

нических решений в сфере пограничного контроля в пунктах пропуска со странами-членами Европейского Союза. В модели представлен процесс анализа общего (смешанного) потока в пункте пропуска с целью его разделения (фильтрации) по признаку законности и дальнейшего исследования функций транспарентности отдельно для законного и незаконного (подозрительного) потоков. Для реализации разработанной модели систематизированы организационно-технические мероприятия, что, в свою очередь, способствует повышению эффективности управления пограничным контролем.

Ключевые слова: *пограничная безопасность, пункт пропуска, функции государственной границы, транспарентность, модель, организационно-технические решения.*

Kupriyenko D. A., Hetmanyuk S. P., Holovnia S. B. Differentiated model of Ukrainian state border transparency at border crossing points with member-countries of the European Union.

Differentiated model of Ukrainian state border transparency for organizational and technical decisions making at border crossing points with member-countries of the European Union has been substantiated in the article. The process of general (mixed) stream analysis at border crossing points for the purpose of its division (filtration) according to the sign of legality and further research of transparency functions separately for lawful and illegal (suspicious) streams has been presented in the model. Organizational and technical means for realization of developed model are systematized that, in its turn, will promote efficiency increase of border control management.

Keywords: *border security, border crossing points, state border functions, transparency, model, organizational and technical decisions.*